

Schoolondersteuningsprofiel

2018 - 2020

Groen licht voor succes!

Schoolondersteuningsprofiel 2018-2020

Clusius College vmbo Grootebroek

Inhoud

Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Status en functie	3
1.2	Samenhang met andere documenten	3
Hoofdstuk 2	De school	4
2.1	Contactgegevens	4
2.2	Visie op onderwijs en ondersteuning	4
2.3	Kengetallen	5
Hoofdstuk 3	Niveaus van ondersteuning	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Visie van het Samenwerkingsverband VO/VSO West-Friesland	6
3.3	Basisondersteuning	6
3.4	Breedteondersteuning	7
3.5	Diepteondersteuning	7
3.6	Standaarden basisondersteuning	8
Hoofdstuk 4	Ondersteuningsstructuur van de school	9
4.1	Inleiding	9
4.2	De ondersteuningsstructuur in schema	9
4.3	Toelichting op de niveaus van ondersteuning	10
4.4	Ondersteuningsteam (OT) en Multidisciplinair Overleg (MDO)	11
4.5	Interne deskundigheid waarover de school beschikt	12
4.6	Externe relaties in het kader van de ondersteuning	13
4.7	Bijzondere ondersteuningsmogelijkheden waarover de school beschikt	13
4.8	Leerlingvolgsysteem	14
4.9	Verwijsindex	14
Hoofdstuk 5	Planmatig werken	15
5.1.1	Ontwikkelingsperspectief(plan) (OPP)	15
5.2	Handelingsgericht werken (HGW)	15
5.3	Werken met het ontwikkelingsperspectief(plan) (OPP)	16
5.4	Werkwijze van het Clusius College vmbo Grootebroek m.b.t. planmatig werken	16
5.5	De positie van de ouder(s)/verzorger(s)	17
Hoofdstuk 6	Kwaliteitszorg	18
6.1	Basiskwaliteit	18
6.2	Interne kwaliteitszorg	18
6.3	Tevredenheid leerlingen en ouder(s)/verzorger(s)	19
Hoofdstuk 7	Ambities	20
Hoofdstuk 8	Afsluiting	21
Bijlage 1	Standaarden basisondersteuning	22

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Status en functie

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel van het Clusius College te Grootebroek. Het schoolondersteuningsprofiel is met de komst van de wet op 'passend onderwijs' een wettelijke verplichting voor elke school. In dit profiel staat op hoofdlijnen beschreven welke ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Het gaat om zowel lichte als zware vormen van ondersteuning. Bijvoorbeeld extra begeleiding op school, aangepast lesmateriaal, hulpmiddelen of onderwijs op een speciale school of voorziening.

Het schoolondersteuningsprofiel is als het ware een foto van de stand van zaken en bevat tevens de ambities van de school. Het profiel biedt ouder(s)/verzorger(s) de mogelijkheid om per school te beoordelen of het ondersteuningsniveau van een school past bij wat hun kind nodig heeft.

Het schoolondersteuningsprofiel is tot stand gekomen op basis van een format van de Vereniging Samenwerkingsverband VO/VSO West-Friesland¹ en is door de school verder ingevuld. De medezeggenschapsraad van de school heeft directie en team daarbij geadviseerd.

Alle in dit schoolondersteuningsprofiel genoemde websites en documenten zijn te bereiken via de website van de school.

1.2 Samenhang met andere documenten

Het schoolondersteuningsprofiel is opgesteld binnen de kaders van het 'Ondersteuningsplan' van het Samenwerkingsverband Vo/Vso West-Friesland, waarin de school participeert. Dit ondersteuningsplan beschrijft een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en hierdoor een zo passend mogelijke onderwijsplaats krijgen.

Ook de toedeling van (extra) middelen wordt beschreven, procedures voor plaatsing op vo- en vso-scholen, de beoogde resultaten van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en de wijze waarop ouder(s)/verzorger(s) worden geïnformeerd en - indien nodig - worden ondersteund.

Het schoolondersteuningsprofiel is een beknopt document: voor meer informatie kan worden gekeken in het schoolplan of het ondersteuningsplan (voorheen: zorgplan) van de school of op 'Scholen op de Kaart'.²

Hier is allerlei cijfermatige informatie over scholen voor voortgezet onderwijs verzameld en gevisualiseerd. Ook de schoolgids en de website van de school biedt nadere informatie.

¹ Verder te noemen Samenwerkingsverband VO/VSO West-Friesland

² <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1347/Clusius-College-Grootebroek/categorie/Algemeen>

Hoofdstuk 2 De school

2.1 Contactgegevens

Naam	Clusius College Grootebroek
Type school	Vmbo
Adres	Elzenlaan 2, 1613 VP Grootebroek
Telefoon	0228 - 51 16 80
E-mail	grootebroek@clusius.nl
Website	www.clusius.nl

2.2 Visie op onderwijs en ondersteuning

Het Clusius College leidt op voor leven en werken in een groene wereld, doet dit met eigentijds, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Het onderwijs onderscheidt zich door aandacht voor natuur, duurzaamheid, voeding en leefomgeving.

Het Clusius College biedt vanuit een professionele organisatie kwalitatief hoogwaardig onderwijs, waarin leerlingen en studenten worden uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen en doet dit door de (leer)omstandigheden zo optimaal mogelijk te maken.

Het Clusius College komt bij medewerkers, leerlingen, ouders en bedrijfsleven als eerste in gedachte wanneer het gaat om goed onderwijs omdat het:

- een veilige, stimulerende leeromgeving biedt;
- een ieder uitdaagt het beste uit zichzelf te halen;
- samenwerkt met ouders, bedrijfsleven en andere betrokkenen in de regio;
- een professionele organisatie is met modern personeelsbeleid, en
- zich kenmerkt door transparantie, verantwoordelijkheid en kwaliteitsbewustzijn.

De kernwaarden van het Clusius College zijn betrokken, kwaliteit, professioneel en vertrouwen.

Onder kwalitatief hoogwaardig onderwijs verstaat het Clusius College onderwijs met een goed rendement en goede opbrengsten, onderwijs dat afgestemd is op de mogelijkheden en leerstijlen van leerlingen en studenten en dat voor leerlingen en studenten aantrekkelijk is.

In dit onderwijs worden leerlingen en studenten goed begeleid. Zij en hun ouders zijn, evenals vervolgoopleidingen, stagebedrijven en (voor het mbo) het afnemend bedrijfsleven tevreden over het onderwijs en de faciliteiten.

Dit is ook onderwijs dat zich voortdurend ontwikkelt waarbij de beheersbaarheid niet uit het oog verloren mag worden.

Daarbij dient de school voor ouders transparant en toegankelijk te zijn en de leerlingen een veilige leeromgeving te bieden.

Onderwijs is al lang niet meer gebaseerd op louter kennisoverdracht. Het gaat om een mix van pedagogische, didactische en sociaal-emotionele begeleiding en ontwikkeling. Hoe meer de school er in slaagt om het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de leerlingen, hoe groter het onderwijsrendement.

Ondersteuning

De leerlingenzorg op onze school heeft tot doel leerlingen optimaal te laten functioneren en een opleiding te bieden die recht doet aan hun intellectuele capaciteiten en fysieke mogelijkheden. Dit is volledig in lijn met het idee van passend onderwijs.

Niet elke leerling kan de opleiding zonder extra hulp en ondersteuning volgen. In het vmbo is de ondersteuning van leerlingen dan ook een belangrijke pijler van het onderwijs. Bij de aanmelding wordt daarom eerst gekeken welke (extra) ondersteuning voor een leerling nodig is om de opleiding met succes te kunnen doorlopen.

Vervolgens wordt aan de hand van deze inventarisatie beoordeeld of het Clusius College in staat is de hulpvraag van de leerling om te zetten in een handelingsplan en of de school over voldoende mogelijkheden en expertise beschikt om dit handelingsplan met succes uit te voeren. Indien nodig zal bij die afweging gebruik gemaakt worden van de ondersteuning van bijvoorbeeld de mogelijkheden die het samenwerkingsverband vo/vso biedt.

Ondersteuning is niet alleen gericht op het aanpakken van optredende problemen, maar richt zich ook op het voorkomen ervan. Op deze manier geeft de school ook op preventieve wijze gestalte aan de ondersteuning. De school richt zich bij haar ondersteuning ook sterk op het voorkomen van vroegtijdige schoolverlating.

2.3 Kengetallen

De kengetallen geven een weergave in cijfers over zaken als leerlingaantallen, slagingspercentages, doorstroom naar vervolgonderwijs enz. Deze cijfers zijn dynamisch en worden jaarlijks bijgehouden op de website Scholen op de Kaart.³

<https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1347/Clusius-College-Grootebroek/categorie/Algemeen>

Tevens kunt u meer gedetailleerde gegevens vindt u op de website van de school, in de Schoolgids en [hier](#).

³ www.venstersvoorverantwoording.nl

Hoofdstuk 3 Niveaus van ondersteuning

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst de visie van het Samenwerkingsverband VO/VSO West-Friesland op ondersteuning samengevat.

Op de scholen voor voortgezet onderwijs in West-Friesland wordt de ondersteuning, die wordt geboden aan leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, onderscheiden in *basisondersteuning*, *breedteondersteuning* en *diepteondersteuning*.

Deze begrippen worden hieronder nader toegelicht.

Ondersteuning is geen vast gegeven: scholen zijn en blijven in ontwikkeling en de inhoud van de ondersteuning zal dan ook regelmatig worden aangepast.

Alle scholen binnen het samenwerkingsverband vo/vso hanteren een overzicht, waarin de mogelijke ondersteuning in en rond de school zijn aangegeven.

3.2 Visie van het Samenwerkingsverband VO/VSO West-Friesland

De scholen van het samenwerkingsverband hebben elkaar gevonden in de volgende doelstellingen:

- *Leerling-ontplooiing!*
Ieder die werkt met leerlingen gaat uit van ontwikkelingsmogelijkheden en niet van beperkingen.
- *Doen wat werkt!*
Ontwikkelingsmogelijkheden worden vertaald in haalbare onderwijs-, scholings- en ondersteuningsdoelen met een sterk handelingsgericht karakter.
- *Samenwerken!*
Alle partners in de regio (leerlingen, ouders, professionals in onderwijs, zorg en gemeenten) gaan voor resultaatgerichte samenwerking en onderlinge verantwoording.

Binnen het samenwerkingsverband staan de komende jaren zes thema's centraal:

1. Aanjagen en ondersteunen van professionalisering
2. Aanpassen voorzieningenniveau
3. Versterken van de gezamenlijke verantwoordelijkheid van school, ouders en leerlingen
4. Verhogen kwaliteit onderwijs, ondersteuning en verwijzingen
5. Versterken samenwerking met gebiedsteams'
6. Versterken doorgaande lijn po-vo en vo-mbo/arbeidsmarkt

In het ondersteuningsplan 2015-2018 van het Samenwerkingsverband Vo/Vso West-Friesland worden deze thema's nader uitgewerkt.

3.3 Basisondersteuning

Basisondersteuning is de ondersteuning die de school zelf in en om de klassen en binnen de eigen schoollocatie biedt aan alle leerlingen. Onder de basisondersteuning vallen

ook de maatregelen van de school die open staan voor alle leerlingen, zoals bijvoorbeeld het bieden van remediale hulp, coaching, de inzet van begeleiders en specialisten. Bij basisondersteuning is de ernst van de problematiek zodanig, dat een leerling het normale lesprogramma kan volgen in de gewone setting van een klas:

- Er is géén specialistische ondersteuning nodig in de school, de leerling kan zijn beperking zelf hanteren in de klas.
- Begeleiding vanuit de aanwezige deskundigheid in de school is toereikend om de normale lessen te volgen en een diploma of certificaat te behalen.

3.4 Breedteondersteuning

Breedteondersteuning is extra ondersteuning, die *binnen* de school beschikbaar is via deskundigen. De school wil zelf de verantwoordelijkheid blijven dragen voor het onderwijs, de ondersteuning en de ontwikkeling van de leerlingen, maar huurt daarvoor - indien nodig - deskundigen van buiten de school in.

Bij breedteondersteuning is de ernst van de problematiek zodanig, dat een leerling het normale lesprogramma tijdelijk onvoldoende kan volgen in de gewone setting van een klas:

- Er is specialistische ondersteuning (materieel of personeel) nodig in school, die vanuit de deskundigheid van de school of de regio aangeboden wordt en waarmee de leerling zijn beperking zelf kan hanteren in de klas.
- Begeleiding vanuit de deskundigheid van de regio is toereikend om een diploma te behalen.

Uitgangspunt is dat het samenwerkingsverband de scholen ondersteunt in de realisering van de breedteondersteuning. Middelen vanuit het samenwerkingsverband worden zoveel mogelijk bij scholen ingezet voor het realiseren van de breedteondersteuning, waardoor het zo min mogelijk hoeft in te zetten op de diepteondersteuning.

3.5 Diepteondersteuning

Diepteondersteuning is de ondersteuning in gespecialiseerde voorzieningen, settings, groepen of scholen, dus *buiten* de eigen school. In het geval het een eigenstandige voorziening betreft, wordt de verantwoordelijkheid voor de leerling overgedragen aan deze voorziening. Bij diepteondersteuning is de ernst van de problematiek zodanig, dat een leerling het normale lesprogramma niet of tijdelijk niet kan volgen in een gewone setting:

- Zonder specialistische ondersteuning is de leerling niet in staat zijn beperking zelf in de klas te hanteren en dreigt een aantasting van het reguliere lesprogramma en/of sociale cohesie in de klas en/of de veiligheid van de klas of docent.
- De reguliere scholen zijn niet in staat de verantwoordelijkheid voor het volgen van de lessen door de leerling en zijn klasgenoten voldoende te waarborgen.

Het SWV faciliteert de diepteondersteuning. Hierbij worden onderscheiden:

- Speciale trajecten buiten school en binnen het samenwerkingsverband.
- Plaatsing bij speciale scholen.

Het samenwerkingsverband kent de volgende voorzieningen en scholen ten behoeve van de diepteondersteuning:

- *Tussenarrangement extern (= buiten eigen school)*
 - Rebound/crisisopvang
 - Overige te ontwikkelen trajecten (verslaving, drop-out)
 - Onderzoeks- en determinatiemogelijkheden
- *Speciaal onderwijs*
 - Vso De Stormvogel
 - Vso De Spinaker
 - Gespecialiseerde instellingen buiten de regio

Toewijzings Commissie Ondersteuning (TCO)

De toewijzing van middelen voor diepteondersteuning (maatwerk-arrangementen) zal gebeuren door de Toewijzings Commissie Ondersteuning (TCO). Deze commissie is samengesteld uit leden 'met een onafhankelijk oordeel'. Dossiers worden in principe altijd via vo-scholen voorgelegd aan de TCO, omdat leerlingen door ouder(s)/verzorger(s) worden aangemeld bij reguliere scholen. De bindende adviezen van de TCO kunnen door ouder(s)/verzorger(s) desgewenst worden voorgelegd aan de Geschillencommissie Passend Onderwijs te Utrecht.

Centrum voor Passend Onderwijs (CPO)

Het CPO is geen fysieke locatie maar een verzameling van voorzieningen in de regio, die als tussenvoorzieningen aangemerkt kunnen worden. Een uitvoerende taak is in ieder geval het realiseren van een Crisis/Reboundopvang gericht op terugkeer in de eigen VO-school. Directe plaatsing in de voorziening is mogelijk waarbij TCO binnen twee weken toetst of leerling juist is geplaatst. Indien niet, dan wordt de leerling teruggeplaatst in de vo-school. Het TCO-besluit is bindend voor zowel scholen als voor ouder(s)/verzorger(s). Daarnaast moeten er alternatieve trajecten worden geboden aan leerlingen, die niet terug kunnen keren in de reguliere v(s)o-scholen.

3.6 Standaarden basisondersteuning

De scholen van het samenwerkingsverband hebben afspraken gemaakt over de standaarden die gelden met betrekking tot de basisondersteuning binnen de scholen. Het Clusius College vmbo Hoorn heeft recent in kaart gebracht hoe zij staat ten opzichte van het gewenste niveau van basisondersteuning. De uitkomst van deze zelfanalyse is als bijlage bij dit ondersteuningsprofiel gevoegd. (zie bijlage 1)
Uit de analyse blijkt dat de school al is gevorderd in haar ontwikkeling van de ondersteuning, maar dat een aantal aspecten nog nadere aandacht dient te verkrijgen.

Het is van belang om duidelijk te maken dat de school de aangegeven ondersteuning alleen waar kan maken binnen de grenzen van de mogelijkheden van de school en haar externe partners.

Indien de ondersteuningsbehoefte van een leerling de mogelijkheden van de school te boven gaat, zal de school hierover met de ouder(s)/verzorger(s) communiceren en deze op alternatieven buiten de school (indien aanwezig) wijzen.

Hoofdstuk 4 Ondersteuningsstructuur van de school

4.1 Inleiding

Het Clusius College Vmbo Grootebroek onderscheidt binnen de ondersteuning de basisondersteuning, breedteondersteuning en diepteondersteuning en binnen de basisondersteuning de zogeheten 1^e- en 2^e-lijns ondersteuning. Uitgangspunt binnen de basisondersteuning is dat de leerling zoveel mogelijk wordt opgevangen in de eigen groep door de eigen docent, mentor en kernteamleider: de 1^e-lijns ondersteuning.

Indien deze ondersteuning niet voldoende is, worden de *interne* deskundigen van de school ingeschakeld: de 2^e-lijns ondersteuning. Zodra echter externe deskundigen binnen de school ondersteuning gaan verlenen, is er sprake van breedteondersteuning.

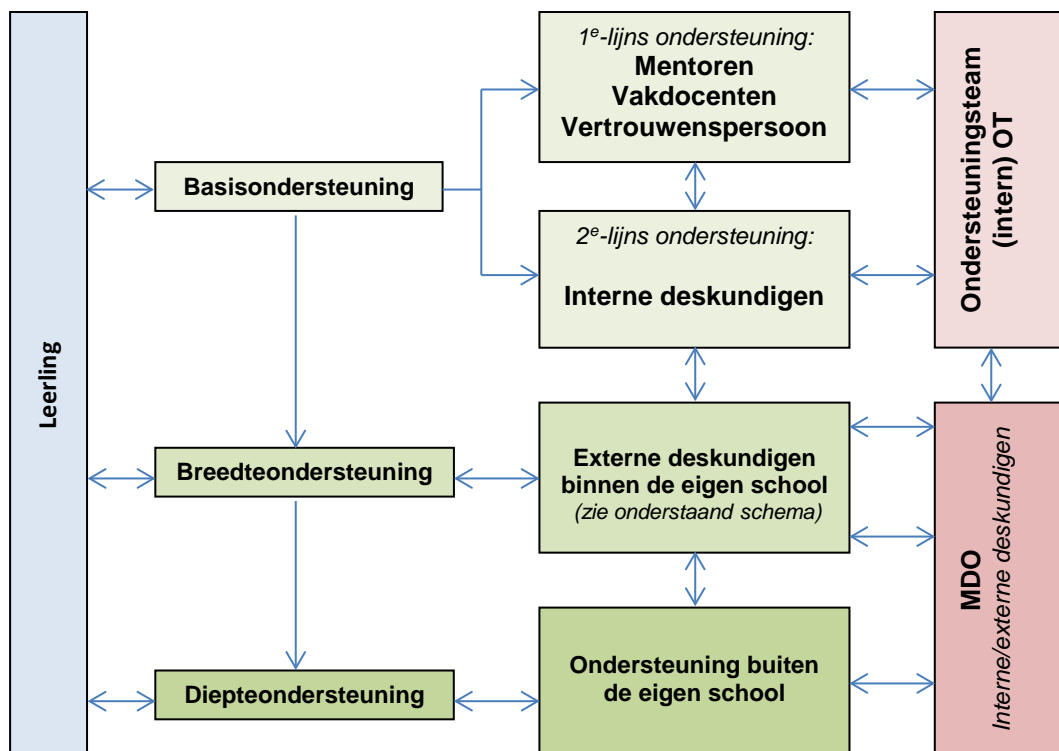
Indien de school vermoedt de ondersteuning niet (geheel) zelf te kunnen bieden, vindt doorverwijzing plaats naar het zorg- en ondersteuningsteam, het ZOT: hier begint de diepteondersteuning. Wanneer het ZOT wordt uitgebreid met externe ondersteuning spreken we van een multidisciplinair overleg (MDO). De schoolmaatschappelijk werker is de spil in dit MDO. Voor dit MDO worden ook de ouders uitgenodigd. Voor goede begeleiding is immers informatie-uitwisseling tussen ouder(s)/ verzorger(s) en school van groot belang. Bij het ontbreken van juiste en actuele informatie kan de school de leerling niet de juiste ondersteuning bieden.

Het Clusius College Vmbo Grootebroek onderscheidt drie ondersteuningsgebieden:

- Studiebegeleiding/leerproblematiek.
- Loopbaanoriëntatie- en begeleiding.
- Sociaal-emotionele ondersteuning.

4.2 De ondersteuningsstructuur in schema

De ondersteuningsstructuur van het Clusius College Vmbo ziet er als volgt uit:

4.3 Toelichting op de niveaus van ondersteuning

Niveau	Ondersteuningsmogelijkheden
Basis-ondersteuning	<p><i>1^e-lijns ondersteuning</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mentor en vakdocent</i> De 1^e-lijns ondersteuning is geïntegreerd in het onderwijs en berust bij de mentoren en de vakdocenten. Alledaagse problemen moeten tussen docent en leerling, of in de driehoek leerling-docent-mentor opgelost worden. Goed contact tussen mentor en vakdocenten is dus een vereiste. De mentor is immers het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders/verzorgers. Hij/zij is de spil in de organisatie van de ondersteuning van de leerling. • <i>Leerlingenbespreking</i> Indien de mentor inschat dat er meer ondersteuning nodig is dan hij/zij kan bieden, wordt de leerling door de mentor ingebracht in de leerlingenbespreking. Deze wordt voor elk leerjaar eens per maand gehouden. Er wordt ter bespreking van de leerling een duidelijke hulpvraag geformuleerd. Aan de hand van het besprokene, stelt de mentor een handelingsplan op, of wordt een bestaand handelingsplan van de leerling bijgesteld. Mentor en vakdocenten voeren het afgesprokene uit en de evaluatie vindt weer plaats in een volgende leerlingenbespreking. Ouders worden, indien nodig, hiervan op de hoogte gesteld. De eventueel geboden ondersteuning kan bestaan uit: <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning bij problemen bij verschillende vakken. • Ondersteuning bij sociaal-emotionele problemen. • Ondersteuning bij het leren. Alle gemaakte afspraken worden in het digitale leerlingvolgsysteem (LVS) vastgelegd. • <i>Interne vertrouwenspersonen</i> Het kan zijn dat een leerling met een persoonlijk probleem zit en dit niet met de mentor wil bespreken. Hiervoor heeft de school twee vertrouwenspersonen aangesteld. Deze luisteren, bemiddelen en verwijzen eventueel door naar externe hulpverleners. <p><i>2^e-lijns ondersteuning</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ondersteuningsteam</i> Eens per week is er overleg tussen de teamleiders, het interne ondersteuningsteam en de zorgondersteuner vanuit het algemeen maatschappelijk werk (AMW). Op afroep zijn ook de andere coördinatoren beschikbaar (stagecoördinator, examensecretaris, coördinator leerwerktraject). Dit geldt ook voor de Jeugdverpleegkundige van de GGD. • In dit overleg worden leerlingen met een ondersteuningsbehoefte, waarvan de hulpvraag in de leerlingenbespreking niet adequaat kan worden beantwoord en die eventueel aangemeld moeten worden voor het zorg- en ondersteuningsteam

	<p>(ZOT), besproken. Dit wekelijkse overleg wordt het casuïstiek overleg genoemd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder is er tussen de teamleiders en de ondersteuningscoördinator bijna dagelijks contact over leerlingen met ondersteuningsbehoeftes.
Breedte-ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Zodra er expertise van <i>buitenaf</i> nodig is om de ondersteuningsbehoefte van een leerling op een goede manier te kunnen realiseren, wordt gesproken van breedteondersteuning. • De school blijft dan zelf de verantwoordelijkheid dragen voor het onderwijs, de ondersteuning en de ontwikkeling van de leerlingen, maar heeft daarbij hulp van buiten de school nodig. • De breedteondersteuning wordt ingeschakeld als het ondersteuningsteam dit wenselijk acht. Een uitzondering hierop vormen crisissituaties waarin, via de zorg- en ondersteuningscoördinator, direct externe hulp moet worden ingeschakeld. • De verwijzing naar de leerplichtambtenaar geschiedt volgens afgesproken procedures. Deze verwijzing verloopt ook altijd via de teamleider. • Na contact met de ouder(s)/verzorger(s) over de reden van ondersteuning en toestemming van ouders voor bespreking in het ondersteuningsteam, wordt gezocht naar een passend ondersteuningsaanbod. • Het betreft de inzet van deskundigen om de school heen. Er is een vangnet van ambulante begeleiders, deskundigen uit onder andere het (school)maatschappelijk werk, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg beschikbaar.
Diepte-ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • De ernst van de problematiek is zodanig, dat een leerling het normale lesprogramma niet - of tijdelijk niet - kan volgen in een gewone setting. • Te denken valt dan aan een tussenarrangement extern of plaatsing in een school voor speciaal onderwijs. • Voor leerlingen, die zijn aangewezen op een tijdelijk traject in de diepteondersteuning, wordt een Reboundopvang gerealiseerd, zo thuisnabij als mogelijk. • Er is een centrale Toewijzings Commissie Ondersteuning (TCO) ingericht. Deze TCO krijgt onder andere als taak onderzoek en advisering met betrekking tot plaatsing in de Rebound.

4.4 Ondersteuningsteam (OT) en Multidisciplinair Overleg (MDO)

Het Clusius College vmbo Grootebroek beschikt over een (intern) ondersteuningsteam (OT) en een Multidisciplinair Overleg (MDO), waarin ook externe deskundigen participeren.

Ondersteuningsteam (OT)

Het interne ondersteuningsoverleg vindt zeer regelmatig plaats. Tijdens het intern ondersteuningsoverleg worden leerlingen besproken met de begeleiders. Zij adviseren docenten, mentoren en ouders over de begeleiding van leerlingen die extra ondersteuning

nodig hebben. De school biedt deze ondersteuning meestal zelf. Ook bereidt de begeleider een eventuele verwijzing naar het Multidisciplinair Overleg (MDO) voor. Het interne ondersteuningsteam bestaat uit:

- Ondersteuningscoördinator
- Interne ondersteuner
- De teamleiders onderbouw en bovenbouw
- Maatschappelijk werker

Multidisciplinair Overleg (MDO))

Indien de school vermoedt de ondersteuning niet (geheel) zelf te kunnen bieden, vindt doorverwijzing plaats naar de 3^e-lijns ondersteuning: het Multidisciplinair Overleg, het MDO, waarin ook externe deskundigen participeren. Het is een overleg van personen, die op school verantwoordelijk zijn voor de leerlingbegeleiding, met deskundigen van externe instanties. In het MDO worden door de school leerlingen met een ondersteuningsbehoefte ingebracht en besproken.

Daarnaast worden algemene, voor de leerlingondersteuning belangrijke, thema's aan de orde gesteld. Doelstellingen van het MDO zijn:

- Vaststellen specifieke ondersteuningsbehoeften van de leerling
- Afstemmen met externe deskundigen
- Vaststellen van een casemanager

Leden van het MDO zijn:

<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuningscoördinator • Mentor (eventueel) • Betrokken leerlingbegeleider • Ouders • Leerling (eventueel) • Teamleider 	<ul style="list-style-type: none"> • Externe betrokkenen, zoals: <ul style="list-style-type: none"> ○ Schoolmaatschappelijk werk ○ Vertegenwoordiger Brijderstichting. (verslavingszorg) ○ Leerplicht ○ Politie
---	---

4.5 Interne deskundigheid waarover de school beschikt

Voor het begeleiden en ondersteunen van de leerlingen heeft het Clusius College Vmbo Grootebroek een aantal gespecialiseerde medewerkers in dienst. In het kort gaat het om de volgende functionarissen:

- *Mentor*: het vaste aanspreekpunt voor de leerling, de mentor volgt de studievorderingen bij alle vakken, overlegt zo nodig met de docenten, bewaakt de sfeer in de klas en staat open voor persoonlijke problemen van de leerling.
- *Ondersteuningscoördinator*: deze bewaakt en begeleidt het ondersteuningsproces.
- *Teamleider*: is verantwoordelijk voor de wijze waarop de ondersteuning binnen het team wordt uitgevoerd en onderhoudt daartoe contacten met de zorgcoördinator en de mentor.
- *Decaan*: begeleidt de leerling bij specifieke problemen die te maken hebben met keuzes tijdens de schoolloopbaan voor vervolgoopleidingen, de arbeidsmarkt, beroepen, beroepsprofielen en functies.
- *Vertrouwenspersoon*: persoon bij wie de leerling met klachten terecht kan.

- *Verzuimcoördinator*: belast met de beoordeling rechtmatigheid van verzuim, ondernemen van actie bij ongeoorloofd verzuim of te laat komen en de registratie van verzuim.
- *Orthopedagoog*: Lid van het ondersteuningsteam die zich vooral bezig houdt het opstellen van begeleidingsplannen.

4.6 Externe relaties in het kader van de ondersteuning

Onder de functionele externe deskundigheid vallen collega-scholen, instellingen en voorzieningen. Deze contacten zijn onder andere gericht op het adequaat inzetten van betrokken deskundigheid ten behoeve van de leerling of het doorverwijzen van de leerling naar een collega-school of hulpverlener die in staat is een onderwijsaanbod of ondersteuning te bieden, waartoe een school zelf niet in staat is.

Naast de samenwerking met instanties, genoemd als lid van het MDO, wordt middels een inbreng in het gebiedsteam ook samengewerkt met onderstaande instellingen en organisaties:

<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijsinstellingen in de regio • Ambulante begeleiders (REC 1 en 2) • Leerplicht • Bureau Jeugdzorg • Politie / Bureau HALT • GGD Hollands Noorden • GGZ-instellingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Centrum voor Jeugd en Gezin. (CJG) • Brijder (verslavingszorg) • School Maatschappelijk Werk (SMW) • Parachute • Stichting MEE
--	--

4.7 Bijzondere ondersteuningsmogelijkheden waarover de school beschikt

De ondersteuning wordt zodanig in het onderwijs geïntegreerd, dat de leerling een ononderbroken ontwikkelingsproces doorloopt tot aan het behalen van het diploma. De duur en de vorm van de begeleiding kunnen variëren.

Leerlingen met een ondersteuningsvraag worden in reguliere klassen geplaatst.

Voor alle leerlingen geldt dezelfde lessentabel. Theorievakken worden zoveel mogelijk afgewisseld met praktijkvakken. De school probeert het aantal docenten, dat aan een klas lesgeeft, zo beperkt mogelijk te houden.

Remediale hulp wordt zoveel mogelijk tijdens de lessen aangeboden. De leerlingen krijgen extra begeleiding in de vorm van een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), waarin onder andere handelingsadviezen en doelstellingen worden opgenomen.

Het Clusius College zet zich in voor álle leerlingen. Ook voor diegenen die niet zo goed kunnen meekomen.

De mogelijkheden op een rij:

- *Kleine klassen*
In gewone klassen zitten 20 tot 28 leerlingen. In klassen met leerlingen, die extra-ondersteuning behoeven, zitten 12 tot 18 leerlingen. In zo'n kleine groep is het niet alleen rustiger, de leraar kan ook gemakkelijker op vragen ingaan.
- *Hulplessen*

De een is achter met lezen, de ander kan niet zo goed rekenen. Daarom zijn er hulplessen om achterstanden weg te werken. Dit kunnen aparte opdrachten in de klas zijn, maar het kan ook zijn dat de leerling in een aparte groep of alleen met de leraar of de computer aan de slag gaat. Deze manier van werken noemen we 'remedial teaching'.

- *Beperkingen bij een vak*
Heel soms - als blijkt dat een leerling een vak écht niet kan - zoekt de school naar een andere invulling van die tijd.
- *Begeleiding (langdurig) zieke kinderen*
Bij afwezigheid van een leerling wegens ziekte wijst de mentor/coach een groepsgeenoot aan die aantekeningen en huiswerk doorgeeft. De mentor neemt na een afwezigheid van 5 werkdagen contact op met ouders. De leerling neemt bij terugkomst zelf contact op met de vakdocent om na te gaan wat hij/zij moet inhalen.
Bij afwezigheid van langer dan twee weken overlegt de mentor/coach met de leerling welke vakken hij niet op eigen kracht kan inhalen en licht hij/zij de desbetreffende vakdocenten in. De mentor/coach stelt in overleg met de leerling een inhaalprogramma op.
Bij zeer langdurige ziekte kan de OBD (Onderwijsbegeleidingsdienst) ingeschakeld worden voor bijles thuis. De consulent van de OBD overlegt samen met de mentor, de ouder(s)/verzorger(s) en de leerling wat de mogelijkheden zijn tot het wegwerken van een opgelopen leerachterstand en/of het bijhouden van het schoolwerk of delen daarvan. De mentor/coach informeert de vakdocenten.

4.8 Leerlingvolgsysteem

Binnen het Clusius College wordt gebruik gemaakt van het leerlingvolgsysteem EduArte. In EduArte worden alle relevante documenten en relevante informatie over een leerling opgenomen. Om optimale begeleiding te kunnen bieden aan leerlingen worden de cijfers/werkhouding en verzuimgegevens tijdig ingevoerd in Eduarte. Daarnaast worden belangrijke documenten, zoals aanmeldformulieren van de basisschool, testgegevens, onderzoeksrapporten en een eventuele dyslexieverklaring opgenomen.

4.9 Verwijsindex

De 'Verwijsindex' is een digitaal volgsysteem voor hulpverlening, dat ontwikkeld is om inzichtelijk te maken welke hulpverleningsinstantie op welk moment met een leerling bezig is. Uit de Verwijsindex wordt geen informatie verkregen. Bij de leerlingen, die gemeld worden in de Verwijsindex, moet sprake zijn van een bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de leerling. Het moet onderbouwd worden door een aanwijsbaar feit of een ernstig vermoeden. De ondersteuningscoördinator van het Clusius College zal, indien nodig, leerlingen in de Verwijsindex invoeren. Hierover neemt de ondersteuningscoördinator contact op met de ouder(s)/verzorger(s).

Hoofdstuk 5 Planmatig werken

5.1 Ontwikkelingsperspectief(plan) (OPP)

In het reguliere voortgezet onderwijs stellen scholen met ingang van 1 augustus 2014 een zogeheten 'ontwikkelingsperspectief' op voor leerlingen die extra ondersteuning krijgen. In het ontwikkelingsperspectief wordt beschreven wat de verwachte uitstroombestemming van de leerling is en wat de onderbouwing van deze verwachting is. Wat dit laatste betreft gaat het om de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed kunnen zijn op het onderwijsleerproces.

Het bevoegd gezag van de school stelt het ontwikkelingsperspectief vast nadat hierover 'op overeenstemming gericht overleg' (OOGO) met de ouder(s)/verzorger(s) heeft plaatsgevonden. De school evalueert het ontwikkelingsperspectief jaarlijks met de ouder(s)/verzorger(s) en stelt het zo nodig bij.

Scholen voor regulier voortgezet onderwijs moeten vanaf 1 augustus 2014 in het Basisregister Onderwijs (BRON) aangeven welke leerling een ontwikkelingsperspectief heeft. De inspectie ziet toe op de kwaliteit van deze werkwijze binnen de scholen.

Het opstellen van een OPP vraagt om een integrale werkwijze waarin de opsteller de informatie en expertise vanuit alle betrokkenen meeneemt: van de leerling zelf, van de ouder(s)/verzorger(s), de docenten, mentoren en andere schoolinterne deskundigen en van de ketenpartners van de school (de externe deskundigen die bij de leerling betrokken zijn).

Handelingsplannen werden tot nu toe vooral geschreven om hiaten op te vullen, een OPP is meer bedoeld om hiaten te voorkomen. Het OPP wordt meer opgesteld vanuit de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling op de langere termijn, met einddoelen die passen bij het perspectief (uitstroom) van de leerling. Het OPP richt zich meer op de doelen die in de onderwijsinstelling behaald dienen te worden.

De positie van de ouder(s)/verzorger(s) is hiermee flink veranderd: zij zijn nu meer betrokken partners bij het leren en opgroeien van hun kind. Indien geen overeenstemming wordt bereikt bij het vaststellen of bijstellen van het OPP kunnen ouder(s)/verzorger(s) zich wenden tot de 'Geschillencommissie Passend Onderwijs' (v/h de 'Geschillencommissie OPP').

5.2 Handelingsgericht werken (HGW)

Binnen het Clusius College vmbo Grootebroek staat het zogeheten 'Handelings Gericht Werken' (HGW) centraal.

Het doel van handelingsgericht werken is het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en de leerlingbegeleiding. HGW wordt beschouwd als een belangrijke werkwijze om Passend Onderwijs te realiseren, de onderwijsondersteuning te verbeteren en opbrengstgericht te werken. Het is een werkwijze waarbij onderwijsprofessionals (mentoren, docenten, ondersteuningscoördinatoren en leidinggevenden) samen met de externe partners, handelen volgens zeven samenhangende uitgangspunten:

1. De werkwijze is doelgericht
2. Het gaat om afstemming en wisselwerking
3. Onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal
4. Docenten en mentoren maken het verschil
5. Positieve aspecten zijn van groot belang
6. Betrokkenen werken constructief samen:

7. De werkwijze is systematisch en transparant:

Deze uitgangspunten zijn geconcretiseerd in een onderwijs- en ondersteuningsroute, de HGW-cyclus. Hierin staan de werkwijze en afspraken beschreven: wie doet wat, wanneer, hoe en waarom? Deze cyclus ondersteunt docenten bij het omgaan met verschillen in de klas.

5.3 Werken met het ontwikkelingsperspectief(plan) (OPP)

Voor leerlingen, waarbij structurele ondersteuning binnen de leerlijn dient te worden geboden, wordt een OPP gesteld. Hierin wordt het uitstroomprofiel vastgesteld. Tevens worden in het OPP de positieve en belemmerde factoren omschreven.

Doelen en handelingsafspraken worden vast gelegd in het ondersteuningsplan van de leerling. Hierin worden de doelen geformuleerd in periodieke en haalbare doelen. De gestelde doelen, worden na zes tot acht weken geëvalueerd en bijgesteld. Indien een doel is behaald, worden nieuwe doelen opgesteld.

Er wordt op de volgende manier gewerkt:

- Voor leerlingen, waarbij structurele ondersteuning binnen de leerlijn dient te worden geboden, wordt een OPP gesteld. Hierin wordt het uitstroomprofiel vastgesteld. Tevens worden in het OPP de bevorderende en belemmerde factoren omschreven.
- Van de leerlingen, voor wie een OPP moet worden opgesteld, zijn van tevoren de ondersteuningsbehoeften in kaart gebracht.
- Mentoren stellen aan het begin van het schooljaar het OPP op in samenwerking met ouder(s)/verzorger(s) en leerling. De ouder(s)/verzorger(s) tekenen voor gezien. Zij kunnen daarnaast aangeven of ze het eens zijn met de inhoud van het OPP.
- Gedurende het schooljaar worden de doelen regelmatig besproken en eventueel bijgesteld.
- Het OPP wordt aan het einde van het schooljaar met leerling, ouders en nieuwe mentor/coach geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

NB

Het oplossen van reken- en taalachterstanden wordt gezien als een lichte vorm van ondersteuning en maakt daarom deel uit van de basisondersteuning. Voor deze leerlingen wordt dus geen OPP opgesteld.

5.4 Werkwijze van het Clusius College vmbo Grootebroek m.b.t. planmatig werken

De werkwijze van het Clusius College vmbo Grootebroek is als volgt:

Signaleren / waarnemen

Stap 1 Verzamelen van leerling gegevens in een klassenoverzicht

Stap 2 Evalueren van het vorige klassenplan en signaleren van leerlingen die extra

Analyseren en begrijpen

Stap 3 Analyseren van die gegevens en benoemen van onderwijsbehoeften voor die leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Plannen

Stap 4 Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften

Stap 5 Opstellen van een klassenplan.

Uitvoeren

Stap 6 Het uitvoeren van het klassenplan.

Evalueren

5.5 De positie van de ouder(s)/verzorger(s)

Uitgangspunt voor de positie van ouder(s)/verzorger(s) van leerlingen, die gebruik maken van extra ondersteuning in de vo- en vso-scholen, is dat zij als een gelijkwaardige partner worden beschouwd door onderwijs en jeugdzorg.

Van ouder(s)/verzorger(s) wordt verwacht dat zij hun verantwoordelijkheid nemen om stappen te ondernemen als een leerling extra ondersteuning nodig heeft om zijn/haar schoolloopbaan goed en succesvol te doorlopen.

Bij het bieden van ondersteuning zal de school en eventuele ondersteunende organisatie voor jeugdzorg de eigen kracht van de ouder(s)/verzorger(s) en de leerling benutten.

Hoofdstuk 6 Kwaliteitszorg

6.1 Basiskwaliteit

De inspectie Voortgezet Onderwijs heeft het Clusius College Grootebroek het zogenaamde *basisarrangement* (basistoezicht) toegekend. Hiermee wordt uitgedrukt dat de kwaliteit van het geboden onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving in orde is.

6.2 Interne kwaliteitszorg

Het Clusius College besteedt zelf ook veel aandacht aan kwaliteitszorg en hanteert hierbij een intern beleidsplan, waarin de verantwoordelijkheden voor de kwaliteit binnen de school duidelijk zijn belegd.

De criteria, die daarbij worden gehanteerd, zijn direct gerelateerd aan de inspectienormen en aan de visie en de missie van de school.

Kwaliteit mag geen toeval zijn: daarom wordt een systematische en structurele werkwijze gehanteerd, gebaseerd op de PDCA-cirkel: de beleidsplannen, waaronder het schoolplan, het ondersteuningsplan en het vestigingsactiviteitenplan, worden periodiek volgens een vaste cyclus doorlopen.

Plan: bedenken van een plan, het definiëren van meetpunten, normen en targets.

Do: het plan uitvoeren, meetpunten analyseren en gebruiken voor actie en procesverbetering.

Check: het plan en de uitvoering beoordelen, met elkaar praten over de scores, de meetpunten en de analyses.

Act: het plan, de normen en de targets bijstellen of de uitvoering bijsturen.

De borging van de kwaliteit wordt geregeld middels de volgende instrumenten:

1. Missie en Visie.
2. Strategisch beleidsplan.
3. Kritische prestatie indicatoren.
4. Kaderbrief CvB, Vestigingsontwikkelingsplan en vestigingsactiviteitenplan.
5. Opbrengstgericht werken kalender.
6. Kwartaalrapportages vestiging.

Interne input voor deze instrumenten zijn:

- a. Kwaliteitskaart.
- b. Interne audits op bekostiging en onderwijsleerproces.
- c. Doorlopende management informatie.

- d. Jaarlijkse risicoanalyse.
- e. Periodieke tevredenheid enquêtes ouders, leerlingen en personeel.

6.3 Tevredenheid leerlingen en ouder(s)/verzorger(s)

De kwaliteit van de school kan ook worden afgemeten aan de leerling- en oudertevredenheid. De school laat dit regelmatig onderzoeken. De resultaten van tevredenheid onderzoek vindt u op <https://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/1347/Clusius-College-Grootebroek/categorie/Waardering>

Hoofdstuk 7 Ambities

Het Clusius College vmbo Grootebroek streeft, onder andere in het kader van passend onderwijs, de volgende ambities na:

- Aanscherping van de hulpvraagformulering in de leerlingenbespreking en het ZOT, werkend vanuit ontwikkelingsperspectieven.
- Het goed implementeren van de PDCA-cyclus (plan-do-check-act) in de leerlingenbespreking en het ondersteuningsteam.
- Maken van duidelijke afspraken met betrekking tot klassenmanagement, zodat de docenten naar de leerlingen toe zoveel mogelijk dezelfde lijn hanteren waar het de orde in de lessen betreft.
- Passend onderwijs vraagt een continue investering in goede didactische en pedagogische vaardigheden van docenten. De focus zal dus de komende jaren vooral liggen op de professionalisering van ons docententeam teneinde de basisondersteuning steeds beter uit te kunnen voeren. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor elke leerling en deze zal dus ook permanent bijgeschoold moeten worden in de leerlingenproblematiek.
- Daarnaast zal de school in haar ontwikkeling m.b.t. de ondersteuning in al haar facetten optrekken met onze partners in het SWV.

Hoofdstuk 8 Afsluiting

Voor alle vragen, die tijdens het lezen van dit schoolondersteuningsprofiel bij u zijn gerezen, kunt u zich wenden tot de school.

Overigens vindt u ook op de website van de school en in de vele documenten, die u via de website gemakkelijk kunt bereiken, uitgebreide informatie over wat in deze notitie aan de orde is gesteld. Zie daarvoor www.clusius.nl.

Informatie is verder te vinden op de website van de Vereniging Samenwerkingsverband VO West-Friesland: www.swvwestfriesland.nl.

Bijlage 1 Standaarden basisondersteuning

Inleiding

In paragraaf 9.1 van het Ondersteuningsplan 2015-2018 wordt de basisondersteuning beschreven en wordt de koers uitgezet om in de komende jaren de basisondersteuning te verbreden. Bij de start van dit proces beschikt het SWV over een aantal standaarden qua deskundigheid en kwaliteit basisondersteuning. Deze standaarden worden in deze bijlage beschreven.

Elke school beschrijft de inhoud van de eigen basisondersteuning in het Schoolondersteuningsprofiel. Daarbij voldoet elke school minimaal aan de hieronder opgenomen standaarden. Uiteraard staat het iedere school vrij om in de basisondersteuning meer elementen op te nemen dan in de standaarden staan.

Hier onder de standaarden en de stand van zaken bij de start van dit schoolondersteuningsplan.

Standaarden

- In de school is de volgende deskundigheid aanwezig ten behoeve van de basisondersteuning:

Nr.	Deskundigheid	Ja	Nee	In ontwikkeling
1	Mentoraat	X		
2	Remedial teaching (al of niet geïntegreerd ingezet binnen lessen)	X		
3	Dyslexieondersteuning	X		
4	Dyscalculieondersteuning			X
5	Verzuimpreventie en -begeleiding	X		
6	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding	X		
7	Signalering en melding t.b.v. de verwijzindex	X		
8	Signalering en melding huiselijk geweld	X		

- De interne ondersteuningsstructuur voldoet minimaal aan de volgende criteria:

Nr.	Aspecten	Ja	Nee	In ontwikkeling	
1	Veiligheid	X			
2	Leerling-ondersteuning	• De school voert een actief veiligheidsbeleid	X		
		• Er is een visie op leerlingenondersteuning vastgesteld	X		
		• De ondersteuningsstructuur en organisatie zijn duidelijk	X		
		• De interne ondersteuningsprocedures zijn vastgelegd	X		
		• De ondersteuningsafspraken zijn concreet en leiden tot praktijkgerichte oplossingen	X		
		• De ondersteuningsafspraken hebben een vaste structuur volgens een vast format	X		
3	Evaluatie en verantwoording	• De leerlingenondersteuning wordt jaarlijks geëvalueerd	X		
		• Jaarlijks wordt verantwoording over de resultaten van de ondersteuning gegeven	X		
4	Communicatie	• Er is een goede communicatie van management met personeel over de leerlingenondersteuning	X		
		• Personeel is goed toegerust voor gesprekken met ouders/verzorgers en leerlingen			X
		• Er wordt een verscheidenheid aan communicatie-instrumenten ingezet met ouders/verzorgers en leerlingen			X

5	Deskundigheid	• Er wordt gestructureerd gewerkt aan het verbeteren van het lesgeven	X		
		• Er wordt gestructureerd gewerkt aan het vergroten van deskundigheid rond ondersteuning	X		
		• Er is voldoende deskundigheid in het begeleiden van leerlingen met extra ondersteuning	X		
		• Er is een scholingsplan met aandacht voor deskundigheid leerlingondersteuning	X		
		• Docenten zijn voldoende toegerust voor het uitvoeren van klassenmanagement			X
		• Docenten zijn voldoende toegerust voor het omgaan met conflicten	X		
		• Docenten zijn in staat en toegerust om extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften te signaleren	X		
		• Er is structureel aandacht voor het wegwerken van leerachterstanden			X
		• Er is structureel aandacht voor probleemsignalering, -onderkenning en -beschrijving	X		
		• Er is scholingsbeleid rond probleemsignalering, -onderkenning en -beschrijving	X		
6	Dossierbeheer en leerlingvolgsysteem	• Informatie over benodigde extra ondersteuning wordt gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem	X		
		• Er is duidelijkheid over de aard van informatie die in een dossier is terug te vinden			X
		• Er is een protocol voor beheer en inzage van het leerlingvolgsysteem en dossiers	X		
7	Planmatig werken	• Ondersteuning wordt geboden op basis van opgestelde plannen	X		
		• Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben wordt een OPP opgesteld		X	
		• Docenten zijn in staat individuele en groepsplannen te formuleren	X		
		• Opgestelde plannen worden periodiek geëvalueerd			X
		• Plannen worden aangepast op basis van toetsgegevens	X		
8	Ondersteuningsteam	• De taken van het ondersteuningsteam zijn duidelijk	X		
		• Het ondersteuningsteam bereidt de verwijzing naar een andere school voor	X		
		• Het ondersteuningsteam organiseert snelle hulp in de school	X		
9	Betrekken ouders/verzorgers	• De ervaringsdeskundigheid van ouders/verzorgers wordt benut			X
		• Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind	X		
		• Ouders/verzorgers worden betrokken bij het opstellen en evalueren van plannen voor hun kind	X		
		• Ouders/verzorgers worden betrokken bij de warme overdracht			X
10	Overdracht	• Er is warme overdracht vanuit de voorgaande school	X		
		• Er is warme overdracht tussen de leerjaren	X		
		• Er is, indien relevant, warme overdracht naar een volgende school	X		